

Tentoonstelling

Blijde bijen, arme wesp

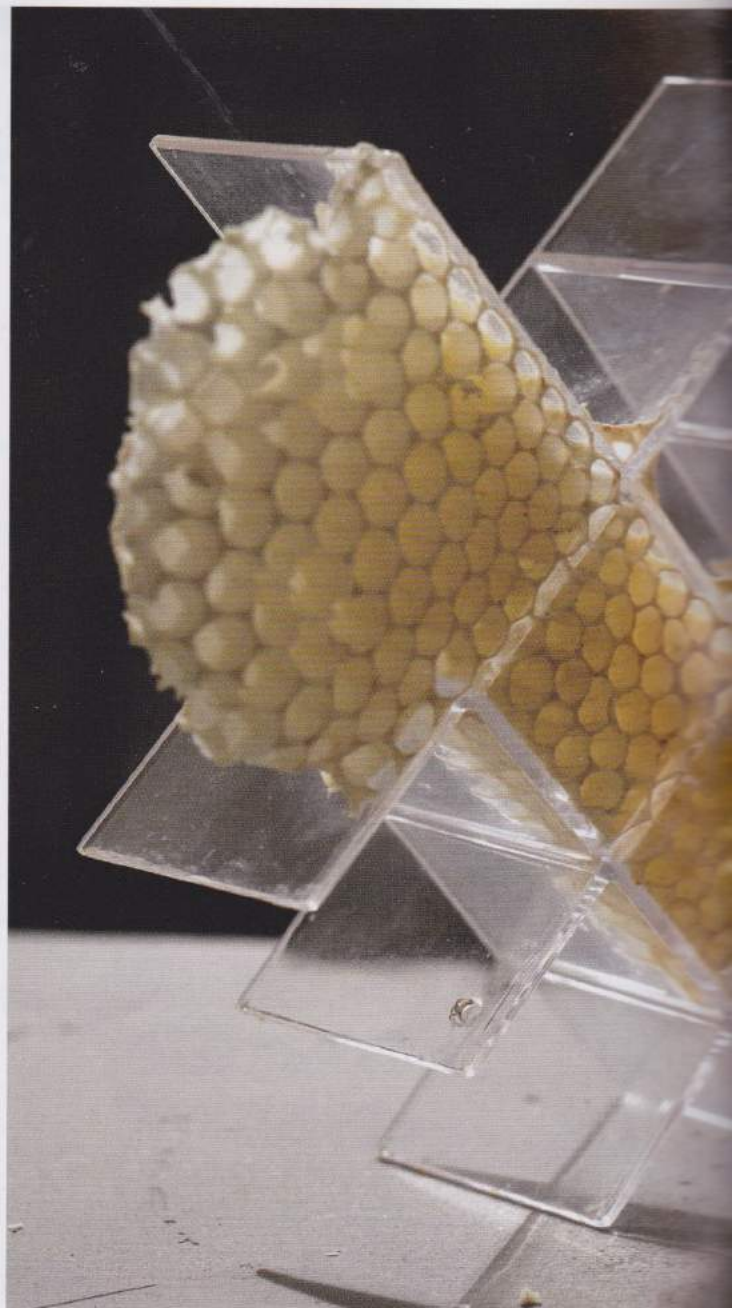
In Kunstfort Vijfhuizen belicht een expositie onze ingewikkelde relatie met insecten.

Door Sietske Roorda

Straks liggen de insecten weer in de vensterbank op hun rug. Te vermoeid om nogmaals tegen het glas aan te vliegen. Raam open, en met één veeg zijn ze buiten. Opgesluit staat netjes.

De Finse kunstenaar Sara Bjarland richt haar camera op zo'n stuiptrekkende wesp terwijl zijn pootjes in de lucht spartelen en zijn lichaampje samentrekt. Het filmpje, heel toepasselijk op een klein beeldscherm geprojecteerd, staat op een vensterbank in Kunstfort Vijfhuizen tijdens de tentoonstelling 'The Prophecy of Bees'. Als kijker krijg je medelijden met de arme wesp, want Bjarland had hem kunnen redden. En toch is het beeld herkenbaar. Hebben we niet allemaal wel eens met genoeg een vlieg doodgeslagen of een mierkolonie laten verzuipen?

De machtsverhouding tussen mensen, bijen en andere insecten ligt gecompliceerd. 'Als de bijen uitsterven, zal de mensheid vier jaar later volgen', zou Einstein hebben gezegd. Daarmee doelde hij op het feit dat wij voor onze voedselvoorziening afhankelijk zijn van bijen voor de bestuiving van planten en gewassen. Een recent VN-rapport slaat alarm: in Noord-Amerika en Europa wordt veertig procent van de ongewervelde bestuivers, zoals bijen, hommels en vlinders, met uitsterven bedreigd.

De 'The Prophecy of Bees' komt daarom als geroepen om onze relatie met dieren te bevragen en het imago van insecten op te krikken. Want laten we eerlijk zijn: insecten zijn niet echt knuffeldieren. Hun uiterlijk is vaak ronduit griezelig, soms zelfs buitenaards.

Dat geldt ook zeker voor de pauwspin, de nieuwe ster op YouTube. De Estlandse kunstenaar Katja Novitskova heeft de spin vele malen vergroot op een billboard. Zijn omhooggestoken achterlichaam laat een bonte kleurenpracht zien. Twee van zijn acht poten steekt hij

parmantig in de lucht. Tijdens de ritmische paringsdans voor zijn vrouwtje, ontpopt hij zich tot een ware ballerino.

De pauwspin is niet het enige insect dat 'kunst' maakt. Ook bijen kunnen samen grootse bouwwerken creëren. Kunstenaar Sema Bekirovic stopte verschil-

Tijdens zijn ritmische paringsdans ontpopt de pauwspin zich tot een ware ballerino

FOTO S. THOMAS LINDEN

ende spulletjes van Ikea, zoals een doucherekje en boekensteunen, in een bijenkast. De bijen in de kast vulden de gaten in de verschillende objecten vervolgens op met goudgele honingraat. De honingraten zijn niet zo geometrisch gebouwd als de objecten die industrieel vervaardigd zijn.

Het is niet voor niets dat we bijen associëren met nijverheid. Ook mieren zien we als een arbeidzaam volkje, waarbij ieder insect zijn taak vervult om bij te dragen aan het grote geheel. Hoe weet dat kleine insect instinctief wat hij in een

'Zonder titel (Bees)' (2011-13) van Sema Bekirovic.

kolonie van duizenden moet doen?

In de installatievideo *Remote Viewing* wisselt de Franse Laura Gozlan natuurbeelden van mieren en vogels af met beelden over paranormale communicatie uit de jaren tachtig. Daarmee legt Gozlan een link met het verlangen van mensen om het dierlijke instinct te begrijpen en er vat op te krijgen.

Wetenschappers zijn er nog steeds niet helemaal achter waarom de afgelopen jaren grote groepen werkbijen verdwenen terwijl in hun kolonie voldoende voedsel was. Er zijn velerlei oorzaken te noemen: ziekten en parasieten, intensieve landbouw, bestrijdingsmiddelen. De wetenschappers van het VN-rapport vermoeden een combinatie van factoren, en pleiten voor meer biodiversiteit in de landbouw.

Op kleine schaal wordt bij het Kunstfort daar al een begin mee gemaakt. Er staan bijenkasten en schoolkinderen kunnen er 'zaadbommetjes' maken, zodat er meer bloemen komen voor de bijtjes.

Kunstenaar Maartje Korstanje maakte naar aanleiding van de bijencrisis grote bruine sculpturen van papier-maché. Het zijn grillige organische hopen, waar soms een honingraat of het schild van een insect in te herkennen valt. De sculpturen herinneren ons aan de vergankelijkheid, en hoe het lot van insecten verbonden is met het onze. □

'Death no. 3' (2013), een drie minuten durende video van Sara Bjarland.

Maartje Korstanje: 'Zonder titel' (2010-15).

&

**The
Prophecy
of Bees**

T/m 19 juni,
Kunstfort bij
Vijfhuizen,
kunstfort.nl